

Veekeskkonnariskiga tegevuse registreeringu taotlusele keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

I. OTSUSTUS

Lähtudes Riigimetsa Majandamise Keskuse (edaspidi RMK) esitatud veekeskkonnariskiga tegevuse registreeringu taotlusest, arvestades keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 3 lõike 1 punkti 2, § 6 lõike 2 punkti 22, § 9 lõiget 1, § 11 lõikeid 2, 2², 2³, 4, 8 ja 8¹, § 12 lõige 1¹ punkti 1, Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõiget 1 ja § 15 punkti 8, keskkonnaministri 16.08.2017 määrust nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“ otsustab Keskkonnaamet:

- 1. Jätta algatamata keskkonnamõju hindamine RMK esitatud veekeskkonnariskiga tegevuse registreeringu taotluse menetluse raames.**
- 2. Täiendavad keskkonnauuringud ei ole vajalikud, samuti kavandatava tegevuse erisused ja keskkonnameetmed muidu ilmned võiva olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või ennetamiseks.**

II. ASJAOLUD

RMK esitas 23.05.2025 Keskkonnametile veekeskkonnariskiga tegevuse registreeringu taotluse¹ Võru maakonnas Rõuge vallas Saarlase külas Pärlijõe² asuva Pärlijõe paisu³ veelaskme rekonstrueerimiseks sillaks paisutuse likvideerimise eesmärgil. Tööde piirkond asub Võru maakonnas Rõuge vallas Saarlase külas Pärlijõe vesiveski kinnistul⁴.

Taotletav tegevus (paisutuse likvideerimine, veekogu süvendamine, tahke aine paigutamine veekogusse või sette eemaldamine veekogust korrashoiu eesmärgil) ei ole olulise keskkonnamõjuga tegevus keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) kohaselt. Kavandatava tegevuse ala asub Natura 2000 võrgustikku kuuluval Pärlijõe loodusalal ja Pärlijõe hoiualal⁵. Pärlijõe loodusala kaitse-eesmärgiks on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisa elupaigatüübi – jõgede ja ojade (3260) ning II lisa liikide – jõesilmu (*Lampetra fluviatilis*), võldase (*Cottus gobio*), rohe-vesihobu (*Ophiogomphus cecilia*) ja paksukojalise jõekarbi (*Unio crassus*) elupaikade kaitse. Pärlijõe hoiuala kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisa elupaigatüübi – jõgede ja ojade (3260) ning II lisa liikide – võldase, rohe-vesihobu ja paksukojalise jõekarbi elupaikade kaitse.

KeHJS § 3 lõike 1 punkti 2 kohaselt hinnatakse keskkonnamõju, kui kavandatakse tegevust, mille korral ei ole objektiivse teabe põhjal välistatud, et sellega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile, ja mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik. Kavandatud tegevus ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega ega ei ole selleks otseselt vajalik.

KeHJS § 11 lõike 2 kohaselt otsustaja vaatab tegevusloa taotluse läbi ning teeb otsuse keskkonnamõju hindamise (KMH) algatamise või algatamata jätmise kohta KeHJS § 6 lõikes

¹ Registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 23.05.2025 dokument nr DM-132435-1

² VEE1155700

³ PAIS021310

⁴ Kinnistu katastritunnus 69702:001:0810

⁵ RAH0000197; KLO2000078

2¹ viidatud tegevuse korral õigusaktis sätestatud tegevusloa taotluse menetlemise aja jooksul, kuid hiljemalt 90. päeval pärast KeHJS § 6¹ lõikes 1 loetletud teabe saamist. KeHJS § 9 kohaselt on otsustaja tegevusloa andja, veeseaduse § 198 lõike 2 kohaselt on antud juhul otsustaja Keskkonnaamet KeHJS tähenduses.

KeHJS § 6 lõike 2 punkti 22, Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ määruse nr 224 § 1 lõike 1 ja § 15 punkti 8, KeHJS § 6¹ lõike 3 ja § 11 lõigete 2 ja 4 kohaselt peab loa andja andma eelhindangu selle kohta, kas selline tegevus, mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik, kuid mis võib üksi või koostoimes muu tegevusega eeldatavalt mõjutada Natura 2000 võrgustiku ala või kaitstavat loodusobjekti, on olulise keskkonnamõjuga tegevus ning kaaluma KMH algamise vajalikkust. KeHJS § 11 lõike 2³ järgi KMH vajalikkus otsustatakse, lähtudes eelhindangust ja asjaomase asutuse seisukohast.

EELHINNANG

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 6¹ lõike 3 järgi annab Keskkonnaamet eelhindangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust. Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lõike 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“ (*määrus nr 31*).

1. Kavandatav tegevus

1.1. tegevuse iseloom ja maht

Veekeskkonnariskiga tegevuse registreeringu taotlus esitati Võru maakonnas Rõuge vallas Kaugu ja Saarlase külas Pärlijõe asuva Pärlijõe paisu veelaskme rekonstrueerimiseks sillaks paisutuse likvideerimise eesmärgil. Olemasolevad veelaskme konstruktsioonid on kavandatud lammutada ning nende asemele ehitada raudbetoonist sild (EK-6-04). Sillasambad on kavandatud rajada raudbetoonist tugimüürina, mille tiibmüürid on üla- ja alavee suunas 20 kraadise nurgaga laienevad. Sillasamba tugimüüri kõrgus on kavandatud 5,2 m. Silla ava laius (sammaste vahelise ava laius) on 6,5 m. Sillateki kandekonstruktsioonina on kavandatud profiilterasest talad (IPE 300). Sillatekk on kavandatud raudbetoonist (h = 20 cm). Tööde käigus on kavandatud veekogu põhja tahkete ainete, sh pinnase paigutamine, ca 200 m³, sette eemaldamine ca 950 m³ ning veekogu süvendamine mahus ca 65 m³.

1.2. tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähi- piirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega

Taotletavaks tegevuseks ei ole planeeringu koostamine vajalik. Tööde alale ei ole teadaolevalt detailplaneeringuid kehtestatud. Rõuge valla koostatava üldplaneeringu maakasutuse kaardi järgi on kavandatava tegevuse ala osaliselt määratletud segaotstarbega maa-alana (DE). Koostatava üldplaneeringu seletuskirja kohaselt võimaldab segaotstarbega maa-ala juhtotstarve maad kasutada ühe funktsiooniga või erinevais kombinatsioonides järgmiste kasutustega: elamu, äri, ühiskondlike ehitiste, transpordi ja/või puhke- ja virgestustegevuse maa-ala. Omaavalitsuse kaalutlusotsusel on lubatud ka väiketootmine.

Pärlijõgi on rohevõrgustiku koridoriks, tegevuspiirkond jääb väärtusliku maastiku ja rohevõrgustiku alale. Seega kavandatav tegevus ei ole vastuolus koostatava planeeringuga.

Kavandatav tegevus on seotud Koiva vesikonna veemajanduskavaga 2022-2027 (VMK). Vesikonna veemajanduskava koostamisel lähtutakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2 (8)

veepoliitika raamdirektiivis (2000/60/EÜ) ja veeseaduses sätestatud eesmärkidest ning nõuetest. Veepoliitika raamdirektiiv seab veekaitse põhieesmärgiks kõikide vete hea seisundi saavutamise. VMK meetmekava näeb ette Pärlijõe paisule meetme: „Kalade rändetingimuste parandamine ja kalade läbipääsu tagamine. Paisutuse likvideerimine.“

1.3.ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Tegevus on kavandatud avalikult kasutatavas veekogus ja kaldaalal. Kavandatava tegevuse jaoks kasutatakse järgmisi ehitusmaterjale: pinnas, liivsavi, raudbetoon; graniitkivid; killustik ja geotekstiil. Töökorras tehnika kasutamisel ei ole põhjavee või pinnavee saastumise ohtu.

Uurimistöö (Vesiaed OÜ, töö nr VA2418) käigus tuvastati, et lähim salvkaev (S-5) asub vahetult paisjärve lähedal (paisust ca 40 m kaugusel ja praegusest veepiirist ca 30 m kaugusel). Kaev on otseselt mõjutatud paisjärve olemasolust ja paisjärve veetaseme alanemise tõttu kaevus vette ei ole. Lisaks on varasem paisutuse alanemine mõjutanud Kõrgeperve kinnistu (kat nr 69702:001:1511) salvkaevu veetaset ja vee kättesaadavust, mille tõttu on tellitud eraldi projekt puurkaevu rajamiseks nimetatud kinnistule.

1.4. tegevuse energiakasutus

Töid viiakse läbi ehitusmasinatega. Energiakasutus on peamiselt seotud masinate poolt kütuse kasutamisega tööde teostamiseperioodil, mille energiakulu ei põhjusta olulisi ebasoodsaid mõjusid.

1.5.tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Sette allavoolu kandumise vältimiseks on kavandatud eemaldada sete peavoolusängist. Eemaldatava sette maht on ca 950 m³. Väljakaevatav sete on kavandatud laiali planeerida kujundatava sängiga külgnevale alale. Olenevalt ehitusaegsetest tingimustest võib sette väljakaevamise teha kahes etapis, s.t osa settest eemaldatakse pärast puitkilpide eemaldamist ning ülejäänud osa settest eemaldatakse pärast silla konstruktsioonide valmischitamist ja ajutiste tõkketammide eemaldamist (pärast veetaseme alanemist projekteeritud tasemeni). Paisu likvideerimisega kaasneb paratamatult setete allakanne nii ehitusalalt kui ka jõesängist seniselt paisutusalalt. Setetekoormuse suurenemine leiab aset nii ehituse ajal kui ajutiselt selle järel. Paisust allavoolu jääv jõeosa peab taluma suurenenud setetekoormust vähemalt kuni järgmise suurveeperioodini. Setetekoormuse suurenemise mõjutab eeldatavalt ca 0,9 km pikkust jõelõiku Pärlijõe paisust allavoolu kuni Saarlase paisuni. Kaugemale allavoolu setetekoormuse suurenemise mõju ei ulatu, sest allavoolu kanduvad setted jäävad pidama Saarlase paisjärve. Setetekoormuse suurenemine võib negatiivselt mõjutada eelkõige kärestikulisi ja ritraalseid jõelõike, mis on lõhelastele olulisteks sigimispaikadeks ning samuti eelistatud elupaikadeks kaitsealustele liikidele (võldasele ja paksukojalisele jõekarbile). Setetekoormuse suurenemine on lühiajaline. Järgmisel suurveeperioodil kärestikud ja ritraalsed lõigud setetest puhastuvad.

Taotletava tegevusega ei kaasne saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku.

Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat müra, müratase on sarnane tavalise ehitustegevusega kaasnevale mürale ja liikluse mürale.

1.6. tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Tegevuse käigus (veelaskme lammutamine) tekivad inertsed ehitusjäätmed – raudbetoonplaadid

6,7 m³, kiviikbetooni ja kiviimaterjal ca 270 m³ ja teras ca 2,6 t. Osa lammutusjäätmest on taaskasutatavad (raudbetoonplaadid, kivid, terastalad). Tekkivad jäätmest tuleb üle anda vastavaid jäätmest käitlevale ettevõttele (või taaskasutatavad jäätmest maaomanikule).

Töömaal peab olema varustus reostuse eemaldamiseks ja olmejäätmest kogumiskoht.

1.7. tegevusega kaasnevate avariiohtude esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Peamine tegevusega kaasnev oht on pinnase ja/või sette allavoolu kandumine ehitustegevuse käigus. Kui tegevuse läbi viimisel kasutatakse tehniliselt korrasolevaid masinaid, on avariiohtude tekke oht eeldatavalt väike.

1.8. tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide oht, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide oht teaduslike andmete alusel

Tegevusega ei kaasne eeldatavalt suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

2.1. olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Pärlijõe pais asub eraisikule kuuluval Pärlijõe vesiveski kinnistul (kat nr 69702:001:0810). Kinnistu sihtotstarbeks on märgitud 100 % maatulundusmaa. Kavandatava tegevusega on seotud ka Jõeperve kinnistu (kat nr 69702:001:1360), mis on 100% elamumaa. Tegevusest on mõjutatud Käänujõe kinnistu (69702:001:0015), mis on 100% maatulundusmaa. Maakasutuse muutust ei ole ette näha. Pärlijõgi on avalikult kasutatav veekogu, mille ääres on 4 m ulatuses kallasrada.

2.2. alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Pärlijõe pais asub Pärlijõel, mis on selles kohas veekogumina arvel (veekogum 1155700_1: Pärlijõgi lähtest Saarlase paisuni), mille seisund on halb.

2.3. keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõearsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Tegevusest otseselt mõjutatav piirkond on veekogu osa ja kaldaala, kus tegevust läbi viiakse. Tegevuspiirkond asub hajaasustusalal - Saarlase külas.

Tööpiirkond jääb Pärlijõe hoiuala (KLO2000078) territooriumile, mis kuulub Pärlijõe loodusalana (RAH0000197) Natura 2000 võrgustikku.

Looduskaitsealade alusel kaitstavatest vee-selgrootutest on teada paksukojalise jõekarbi (*Unio crassus*; II kaitsekategooria), rohe-vesihobu (*Ophiogomphus cecilia*; III kaitsekategooria) ja rohetondihobu (*Aeshna viridis*; III kaitsekategooria) esinemine Pärlijões. Pärlijõe paisu piirkonnas on olemas sobivad elupaigad paksukojalisele jõekarbile ja rohe-vesihobule.

Pärlijõgi Pärlijõe hoiuala piires kuulub keskkonnaministri määruse nr 73 (15.06.2004) alusel

„Lõhe, jõforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistusse“ ning seal kehtivad LKS § 51 piirangud.

Kavandatud tegevused parandavad loodusala kaitstava elupaigatüübi – jõed ja ojad (3260) – kaitse seisundit, sest tegevuste läbi väheneb jõe tõkestatus ning paraneb jõe hüdro-morfoloogiline kvaliteet. Kavandatud tegevused parandavad ka loodusala kaitstavate liikide – jõesilmu, võldase, rohe-vesihobu ja paksukojalise jõekarbi kaitse seisundit, sest tegevused: parandavad jõesilmu rändevõimalusi paisust ülesvoolu jäävatele sigimisaladele; tagavad võldasele paremad rändevõimalused ning seeläbi vähendavad praegu paisust üles- ja allavoolu jäävate asurkondade isoleeritust; parandavad paksukojalise jõekarbi levikuvõimalusi jões (karbi vastsed parasiteerivad kaladel ning kalade paremad liikumisvõimalused parandavad ka karbi levikuvõimalusi); suurendavad jõesilmu vastsetele, võldasele, paksukojalisele jõekarbile ja rohe-vesihobule soodsate elupaikade ulatust kuni 0,3 km pikkuses jõelõigis. Seega on kavandatud tegevused otseselt suunatud loodusala kaitse-eesmärkide saavutamisele.

Kavandatava tegevuse maa-ala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

2.4. inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Veekogu avalikku kasutamist mõjutatakse osaliselt tööde teostamise ajal. Tööde läbiviimine ei ohusta inimeste tervist ega heaolu.

3. Hinnang keskkonnamõju olulisusele

3.1. mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus

Tööde käigus on kavandatud veekogu põhja tahkete ainete, sh pinnase paigutamine, ca 200 m³, sette eemaldamine ca 950 m³ ning veekogu süvendamine mahus ca 65 m³. Eeltoodu ilmestab tööde piirkonna ja tööde mahu väiksest osatähtsusest kogu veekogu parameetritega võrreldes.

Tööd veekogus ja kaldal põhjustavad tööde ajal veekogus heljumi tavapärasest suuremat esinemist. Tegemist on siiski tööde ajal peamiselt töötsoonis ja selle vahetus läheduses esineva häiringuga, mis taastub peale tööde lõppu ning mille mõju kogu veekogu aspektist lähtudes on väheoluline.

Tööde teostamine toimub päevasel ajal ning kasutatava tehnika müra mõju jääb tööde piirkonda.

Tegevusest on otseselt mõjutatud ala, kus tegevus toimub. Tegevuse eesmärk ja lõpptulemus on lähiümbruse jaoks visuaalselt positiivne. Kuna tegemist on ühekordse tegevusega, ei ole tööde puhul tegemist pikaajalise olulise mõjuga.

3.2. mõju ilmnemise tõenäosus ja aeg

Kavandatud tegevusega kaasnevad häiringud avalduvad tööde ajal. Tööde ajal esineb müra ja tavapärasest suurem heljumi sisaldus vahetult veekogu töötsoonis. Arvestades tööde ala ja piirkonnaga, ei ole tegemist olulise keskkonnamõjuga, vaid ajutise tööde perioodiga seotud häiringuga. Tavapärast peale tööde lõppu vee kvaliteet normaliseerub (heljum settib).

3.3. mõju laad, tugevus, kestus, sagedus ja pöördumus

Veekogu põhja tahkete ainete, sh pinnase paigutamine ja veekogust sette eemaldamine on

ühekordne tegevus. Seega on tegemist peamiselt tööde ajal esineva väheldase mõjuga. Tööd on sobivate ilmastikutingimuste korral teostatavad lühikese ajaperioodi jooksul, mistõttu on tegevuse mõju kokkuvõttes ühekordne ja lühiajaline. Peale tööde lõppu häiring veekogule lõpeb ning veekogu veekvaliteet on eeldatavalt endine (heljum settib).

3.4. mõju piiriülesus

Kavandatava tegevusega ei kaasne piiriülest mõju.

3.5. mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.5.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Pärlijõe pais asub Pärlijõe hoiualal (KLO2000078), jõe ülemjooksul. Pärlijõe hoiuala hõlmab Pärlijõe alam- ja keskjooksu lõigus suudmest kuni loodusliku sängi lõpuni Mikita külas (25,9 km). Pärlijõe hoiuala kaitse-eesmärgiks on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisa elupaigatüübi – jõgede ja ojade (3260) ning II lisa liikide – võldase, rohe-vesihobu ja paksukojalise jõekarbi elupaikade kaitse.

Elupaigatüübi jõed ja ojad (3260) - alla kuuluvad Eestis jõgede ja ojade need lõigud, mis on püsinud looduslikus või looduslähedases seisundis. Tähelepanu väärivad eelkõige kõrgustikelt algavad vooluveed, kus leidub jugasid ja kivise-kruusase põhjaga kärestikke. Väärtuslikud on ka suurtest allikatest algavad külmaveelised jõed ning looduslikus looklevas sängis voolavad tasandikujõed, mis moodustavad vanajõgesid ning kus on paiguti ka kärestikke või kiirevoolulisi kivise-kruusase põhjaga lõike. Enamasti loovad sellised jõed mitmekesiseid elupaiku, mida asustab liigirikas ja väärtuslik jõe-elustik (sealhulgas ka haruldastesse ja/või ohustatud liikidesse kuuluvad loomad ning taimed). Sellesse elupaigatüüpi arvatud jõed ja ojad peavad olema sedavõrd puhtad, et seal saavad elada ka reostuse suhtes tundlikud liigid.

Jõesilm (*Lampetra fluviatilis*) Keha angerjalaadne, pikkus tavaliselt 25–40 cm. Selg oliivroheline, pronksjas või must, küljed sinakashallid või pronksjad, kõhualune kollakasvalge. Suuava ümbritseb sarvhammastega imilehter. Eluviis siirdeline. Rannikujõgedes tavaline. Sigimispäigaks on jõgedes-ojades olevad kiirevoolulised kivise-kruusase põhjaga lõigud, vastsete elupaikadeks on jõgede-ojade kaldavööndis olevad liiva-mudasetted. Jõeelu periood kestab 3–5 aastat, seejärel teevad vastsed läbi moonde, muutuvad hõbedasteks laskujateks ning siirduvad merre, kus toituvad parasiitselt peamiselt kaladest kuni suguküpsuse saabumiseni. Seejärel toimub kuderänne jõgedesse. Pärast kudemist valmivad hukuvad.

Võldas (*Cottus gobio*)

Väike bentiline tõlvja keha ning laia ja lameda peaga kala. Pikkus Eestis kuni 13 cm. Soomused kehal puuduvad, keha osaliselt kaetud väikeste ogadega. Pea külgedel lõpuskaantel, mõlemal pool, üks suurem püstine kõverdunud oga. Kehavärvus tavaliselt pruunikas või hallikas marmorjas, ebakorrapäraste tumedate laikudega. Esineb peamiselt jõgedes ning rannikumeres, järvedest Peipsis, Võrtsjärves ning Saaremaa Karujärves. Paikse eluviisiga. Asustab enamasti kivise põhjaga alasid, vähemal arvukusel esineb kruusasel või liivasel põhjal, kus kasutab varjupaikadeks puurisu, veetaimestikku või tühje karbikodasid. Liik on hapnikunõudlik ja reostuse suhtes väga tundlik. Ohuteguriteks on reostamine, eutrofeerumine, jõgedes ka süvendamine, kraavitamine ja äravoolu reguleerimine.

Rohe-vesihobu (*Ophiogomphus cecilia*)

Keskmisest suurem kiililiik. Iseloomulikeks tunnusteks on rohelised, teineteisest eraldatud silmad, laiade roheliste triipudega rindmik ning must kollakasroheliste triipudega tagakeha. Valmivad elavad vooluveekogude lähedal, kiire voolu ja puhta veega jõgede-ojade kallastel. Vastsete

elupaigaks on kiirema vooluga ja hapnikurikka veega jõed-ojad, kus esinevad enamasti liivase põhjaga aladel. Ohuteguriteks on jõgede reostamine ja eutrofeerumine, maaparandus (jõgede süvendamine, kraavimine, setetekoormuse suurenemine), paisutamine, jõgede äravoolu reguleerimine. Negatiivne mõju on põuaperioodidel ja sellega kaasneval veevaegusel ning koprapaisudel.

Paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*)

Kuni 7–8 cm pikkune kergelt neerja kujuga karp. Vanemate isendite värvus tumepruun, nooremad heledamad. Elupaigaks keskmise ja kiire vooluga, eelistatult neutraalse või nõrgalt aluselise veega, jõed ja ojad. Puudub allikalistes ja külmaveelistes jõgedes-ojades. Vastsed (glohhiidid) parasiteerivad põhjaeluviiisiga kalade kehal ja lõpustel. Asurkonna püsimiseks ja levikuks on vajalik vaheperemees-kalastiku olemasolu.

Ohuteguriteks on maaparandus ja põllumajanduslik reostamine mürkide ja väetistega, suur setetekoormus, paisutamine, veetaseme muutused reguleeritud jõgedes, pikad põuaperioodid ja sellega kaasnev veevaegus. Oluline negatiivne mõju on liigile koprapaisudel.

3.5.2 Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Kavandatud tegevused parandavad loodusalal kaitstava elupaigatüübi – jõed ja ojad (3260) – kaitse seisundit, sest tegevuste läbi väheneb jõe tõkestatus ning paraneb jõe hüdro-morfoloogiline kvaliteet. Kavandatud tegevused parandavad ka loodusalal kaitstavate liikide – jõesilmu, võldase, rohe-vesihobu ja paksukojalise jõekarbi kaitse seisundit.

Paisu likvideerimisega kaasneb setete allakanne nii ehitusalalt kui ka jõe põhjast seniselt paisutusalalt. Setetekoormuse suurenemine leiab aset nii ehituse ajal kui selle järel.

Puudub oluline negatiivne mõju kaitsealadele ja kaitseväärtustele, kui kavandatava tegevuse elluviimise käigus peetakse kinni projektis toodud nõuetest. Kokkuvõtlikult saab öelda, et kavandatud tegevusel on jõe kalastiku (sh lõhelaste) seisukohast pikaajaline ning oluline positiivne mõju. Tegevusega kaasnevad negatiivsed mõjud on lühiajalised, pöörduvad ning väheolulised.

Kavandatava tegevusega ei kaasne ebasoodsat mõju, mis võiks pikaajaliselt ja pöördumatult kahjustada loodusala eesmärgiks olevat elupaigatüüpi. Seega, ei avalda kavandatud tegevus ebasoodsat mõju Natura 2000 võrgustikku kuuluva Pärlijõe loodusala kaitse-eesmärkidele ja ala terviklikkusele.

Kavandatud tegevus toimub veekogus ja selle kaldal. Tööde ajal esineb tavapärasest suuremat müra.

3.6. Teised kaitsealad ja muud liigid

Pärlijõe loodusala on kaitstav Pärlijõe hoiualana. Hoiuala kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisa elupaigatüübi – jõgede ja ojade (3260) ning II lisa liikide – võldase, rohe-vesihobu ja paksukojalise jõekarbi elupaikade kaitse. Hoiuala kaitse-eesmärgid ühtivad loodusala kaitse-eesmärkidega. Tegevuse mõjusid on käsitletud ptk 3.5.2.

3.7. kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Keskkonnaamet ei ole taotletud tööde perioodiks lähikonnas väljastanud muid veekeskkonnariskiga tegevuse registreeringud (va allavoolu asuval Ala-Rausepa paisu registreering) ega keskkonnalubasid veekogu korrashoiutegevusteks, süvendamiseks või

muuks taoliseks tegevuseks vees, seega ei eeldata veekogus varasema tegevusega koosmõju avaldumist.

3.8.ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Kui töid viiakse läbi nõuetekohaselt, ei ole ebasoodsat mõju ette näha.

4. Eelhindangu järelendus

Keskkonnaameti hinnangul puudub Pärlijõel asuva Pärlijõe paisu likvideerimise ning jõesängi taastamisel oluline keskkonnamõju, mistõttu KMH algatamine ei ole vajalik alljärgnevatel põhjustel:

1. Kavandatud tegevus ei avaldada ebasoodsat mõju Natura 2000 võrgustikku kuuluva elupaigatüübi looduslikult jõed ja ojad (3260) seisundile, Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgiks olevale liikidele.
2. On välistatud, et tegevus avaldab püsivat ja pöördumatut ebasoodsat mõju Pärlijõe loodusalale, mis kuulub Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja ala terviklikkusele.
3. Kavandatava tegevusega ei kaasne olulist keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhusaastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
4. Kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariiolekordi või suurõnnetusi.
5. Tööde tegemisel keskkonnakaitsenõuetele vastavalt on avariiolekordade esinemine vähetõenäoline.

KeHJS § 11 lõike 8¹ kohaselt KMH algatamata jätmise otsus peab muu hulgas sisaldama asjakohaseid KeHJS § 6¹ lõike 1 p 6 alusel esitatud kavandatava tegevuse erisusi või keskkonnameetmeid muidu ilmneda võiva olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või ennetamiseks. Määruse nr 31 § 5 lõike 2 järgi, kui eelhindangu järelduseks on kavandatava tegevuse KMH algatamata jätmise, esitatakse eelhindangus põhjendatud juhul ettepanekud vajalikeks keskkonnameetmeteks.

Lähtudes käesoleva eelhindangu tulemustest ning KeHJS § 6¹ lõike 1 punkti 6 kohasest teabest puudub vajadus kavandatava tegevuse erisuste või keskkonnameetmete järele muidu ilmneda võiva olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või ennetamiseks.

III. MENETLUSOSALISTE ÄRAKUULAMINE

KeHJS § 11 lõike 2² alusel saatis Keskkonnaamet 06.06.2025 kirjaga nr DM-132435-2 keskkonnamõju hindamise algatamata jätmise otsuse eelnõu koos eelhindangu ja veekeskkonnariskiga tegevuse registreeringu eelnõuga taotlejale seisukoha küsimiseks. Eelnõude kohta ettepanekuid ja märkuseid määratud tähtaja jooksul ei esitatud.